

PRAKTIJKBOEK **NXT** NATUURFOTOGRAFIE **LVL**

Til je fotografie naar een hoger plan met 70 succesformules

Colofon

Coverfoto groot (Visdief)

Arno ten Hoeve

Coverfoto's klein achterzijde van boven naar onder

Paul van Hoof, Johan van der Wielen, Marijn Heuts, Roeselien Raimond, Theo Bosboom, Ernst Kremers

Auteurs

Theo Bosboom, Ton Döpp, Michel Geven, Andrea Gulickx, Jelger Herder, Marijn Heuts, Arno ten Hoeve, Paul van Hoof, Ernst Kremers, Bob Luijks, Ron Poot, Roeselien Raimond, Chris van Rijswijk, Tjeerd Visser, Henri van Vliet, Johan van de Watering, Johan van der Wielen

Tekstredactie

Jaap Schelvis

Tekstcorrectie

Gert-Jan Cromwijk en Lian Schoonhoven-Bos

Traffic

Jaap Schelvis

Ontwerp, vormgeving en lithografie

Arno ten Hoeve – arnotenhoeve.nl

Eindredactie

Daan Schoonhoven

Druk

Drukkerij Roelofs, Enschede

ISBN 978-90-79588-176

Eerste druk: maart 2017

Copyright foto's: de fotografen zoals vermeld

Copyright: Uitgeverij PiXFACTORY

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Dit boek is gedrukt op FSC-papier en geproduceerd met biologisch afbreekbare inkt op waterbasis.

Noordse stormvogel. Daan Schoonhoven; Canon EOS 1D IV met Canon 300mm F/4L; 1/1000s bij f/5.6; ISO 320.

Inleiding

Eens in het jaar sta ik mijzelf toe naar een prachtige plek te gaan en uitsluitend bezig te zijn met natuurfotografie.

Vorig jaar was ik op IJsland. Wát een fantastische plek, zowel voor vogels als voor landschappen. Te midden van

al die natuurpracht ontstond het idee voor dit boek. Zoveel moois om te fotograferen, maar waar en hoe begin je?

Een geweldig plek levert niet automatisch een geweldige foto op. Hoe vertaal je die overweldigende schoonheid

naar een foto met een bijbehorend wauw-gevoel?

In dit boek beschrijven en verbeelden we - aan de hand van 73 concrete voorbeelden - het proces van setting naar een 'wereldplaat'. Het team van fotografen/auteurs geeft hierbij zonder terughoudendheid zijn geheime prijs.

Maar, pas op: het is geen bundeling van eenvoudige toverformules. Dit boek gaat een stap verder dan het leren van compositieregels, het beheersen van technieken of het simpelweg kopiëren van een idee. Het gaat hier om een fotografisch proces, dat soms een kwartiertje duurt, maar ook jaren kan vergen of zelfs een heel leven!

Dit is de ongemakkelijke waarheid van natuurfotografie NXT LVL. Er wordt een beroep gedaan op vaardigheden en eigenschappen die je niet vanuit de theorie leert. Ik denk hierbij aan doorzettingsvermogen, geduld, visie, zien waar anderen aan voorbij gaan, het vermogen tot anticiperen, planmatig werken, ervaring en discipline. Kortom: een mindset om 'tot het gaatje te gaan'. Dit praktijkboek biedt je daar toe de motivatie, inspiratie en de handvatten.

De volgorde waarin de 73 onderwerpen staan is willekeurig. Het is niet noodzakelijk voorin het boek te beginnen; je kunt er heerlijk in grasduinen en je laten inspireren.

Ik bedank alle auteurs en fotografen voor hun bijdrage aan dit boek en de bereidheid een 'kijkje in de fotografische keuken' te geven. Al hun namen staan vermeld in het colofon en bij de artikelen. Tot slot bedank ik ook Jaap Schelvis voor de tekst- en eindredactie, Arno ten Hoeve voor de vormgeving en Gert-Jan Cromwijk voor de tekstcorrectie.

Ik wens je veel succes en, belangrijker nog, veel plezier met jouw eigen proces naar 'the NXT LVL'!

*Daan Schoonhoven,
maart 2017*

Wilde zwanen. Daan Schoonhoven; Canon EOS 5D III met Canon 70-200mm F/2.8L @ 140mm; 1/1600s bij f/9; ISO 320.

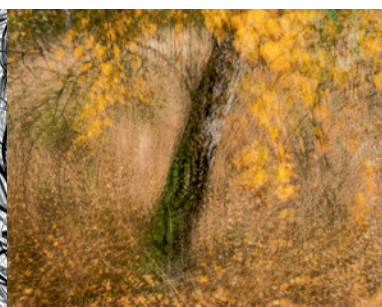
Inhoud

6	Kraanvogels	(Bob Luijks)
8	Herfstberk	(Marijn Heuts)
10	Multiply Mycena	(Ron Poot)
12	Noorderlicht	(Johan van der Wielen)
14	Vuurvliegjes	(Paul van Hoof)
18	Vossen & fabels	(Roeselien Raimond)
20	Dan máken we licht	(Johan van der Wielen)
22	Pimpelmees	(Michel Geven)
24	Heide - meerjarenplan	(Marijn Heuts)
26	Damphert	(Roeselien Raimond)
28	Kievitsbloemen	(Johan van der Wielen)
30	Koeziekiezie babygansje	(Roeselien Raimond)
32	Kust kunst	(Johan van de Watering)
36	Oehoe doe je dat?	(Arno ten Hoeve)
38	Vleesetende verleiding	(Roeselien Raimond)
40	Mistig moeras	(Johan van der Wielen)
42	Sleutelbloemensilhouet	(Paul van Hoof)
44	Parende padden	(Jelger Herder)

46	Startrails	(Johan van der Wielen)
50	De kleine mens	(Ernst Kremers)
52	Herfstbubbels	(Theo Bosboom)
56	Blauwborst	(Chris van Rijswijk)
58	Winterpracht van boven	(Johan van der Wielen)
62	Witte klaverzuring	(Ron Poot)
64	Creatieve beuken	(Ernst Kremers)
66	Mistflarden	(Johan van der Wielen)
68	Winterzwijnen	(Henri van Vliet)
72	Engels gras	(Johan van der Wielen)
74	Overdosis schattigheid	(Roeselien Raimond)
76	Egeltje	(Johan van der Wielen)
78	IJsvogel	(Marijn Heuts)
80	Paddenstoelen	(Johan van der Wielen)
84	Happy tree	(Roeselien Raimond)
86	Waterval	(Bob Luijks)
88	Weidebeekjuffer	(Johan van de Watering)
90	De tranen van Laurentius	(Bob Luijks)

92	Waterrallen	(Ton Döpp)
96	Intiem landschap	(Marijn Heuts)
98	Koeien ondersteboven	(Ernst Kremers)
100	Tafelberg	(Bob Luijks)
102	De vliegshow	(Theo Bosboom)
106	Wacht je kans af	(Marijn Heuts)
108	Rügen	(Bob Luijks)
110	Boktor	(Paul van Hoof)
112	Zwart-wit zien	(Marijn Heuts)
114	Edelhert	(Bob Luijks)
116	Sneeuwkllokjes	(Johan van de Watering)
120	Zwart-wit	(Bob Luijks)
122	Bedauwde libel	(Paul van Hoof)
124	Diepte op de Posbank	(Ernst Kremers)
128	Margrietten	(Bob Luijks)
130	Knobbelzwanen	(Ernst Kremers)
132	Sneeuwvlokken flitsen	(Marijn Heuts)
134	Ultieme herfstseer	(Roeselien Raimond)
136	Klaprozenveld	(Johan van de Watering)

138	Effect polarisatiefilter	(Marijn Heuts)
140	Schilderachtige berk	(Andrea Gulickx)
142	Vliegende vleermuizen	(Paul van Hoof)
146	Knoflookpad	(Paul van Hoof)
148	Gedrongen kantmos	(Ron Poot)
150	2 minuten, 10 foto's	(Marijn Heuts)
152	Jan-van-genten	(Johan van de Watering)
156	Startrails in maanlicht	(Paul van Hoof)
158	Amelandse duinen	(Johan van de Watering)
160	Footzoom	(Marijn Heuts)
162	Sterretjes zien	(Johan van de Watering)
164	Boerenwaluw in vlucht	(Paul van Hoof)
166	Panning	(Marijn Heuts)
168	Lemelerberg	(Ernst Kremers)
170	Drievoudig contrast	(Tjeerd Visser)
172	Rood bekermos	(Ron Poot)
174	Lensbaby in de bush	(Andrea Gulickx)
176	Fonkelende visdief	(Arno ten Hoeve)

Multiply Mycena

(Ron Poot)

Paddenstoelen hebben altijd iets sprookjesachtigs en geheimzinnigs. Ik heb geprobeerd die sfeer te benadrukken door gebruik te maken van een lichte achtergrond in het bos en te spelen met bokeh en het multiply-effect.

Een macrolens is onmisbaar om de bokeh-effecten te krijgen. Lichtpuntjes in de voor- of achtergrond worden in het onscherpe gebied lichte cirkelvormige vlakken. De kwaliteit van de lens bepaalt hoe de bokeh er uitziet. In deze opname is bewust

gezocht naar bokeh-effecten door gebruik te maken van de achtergrond, waar op verschillende plekken lichtstralen door het bladerdek vallen. Door een laag standpunt in te nemen kon de paddenstoel tegen de juiste lichte achtergrond geplaatst worden.

De techniek die gebruikt is, staat bekend als out of focus. Hierbij stel je niet scherp op het onderwerp zelf, maar er net voor of achter. Bij deze opname ligt de focus iets achter de paddenstoel. Doordat lichtstralen uit de boomkruinen van verschillende hoeken binnenvallen in de lens, ontstaan meerdere bokeh-ringen. De zwam die tussen lichtbronnen en lens staat zie je dan terug als een tiental schaduwen: één in elke bokeh-ring.

De schaduwreflecties van de hoedjes vormen nu het hoofdonderwerp van de foto in plaats van de paddenstoel zelf. Het meest centrale hoedje valt helemaal binnen de bokeh-ring, deze is als blikvanger centraal geplaatst in de compositie. De andere reflecties vallen er omheen.

Door te experimenteren met de afstand waarop je scherpstelt kun je het optimale effect bereiken. Daarbij is het vooral goed zoeken naar de plek waarbij meerdere lichtstralen de lens binnenvallen om een mooi multiply-effect te krijgen. Met andere woorden: hoe ver leg je de focus achter het hoedje om het effect zo goed mogelijk te krijgen?

Registratie van het model dat aan de basis stond van het uiteindelijke beeld. Ron Poot; Sony A580 met Sigma 105mm F/2.8 Macro; 1/40s bij f/4.5; ISO 1600.

Het multiply-effect tovert uit een enkele paddenstoel opeens een tiental stoeltjes in een mysterieus sprookjesbos. Ron Poot; Sony A580 met Sigma 105mm F/2.8 Macro; 1/250s bij f/2.8; ISO 400.

Koeziekoezie babygansje (Roeselien Raimond)

Al sinds jaar en dag heb ik heimelijk een zwak voor koeziekoezie baby eendjes, -gansjes en -zwaantjes. Die onschuld is zo aandoenlijk, dat, hoe suikerzoet ook, ik er foto's van moet maken. Niet zomaar foto's, want dat doet deze schattigheids-overdosis geen eer aan. Nee, de zachtheid, de onschuld en de lieflijkheid mogen er vanaf druipen. Glazuurbrekend zoet, dat is de missie.

Nu leef ik in een omgeving waar wilde ganzen zo alom vertegenwoordigd zijn, dat je door de ganzen de ganzen nog nauwelijks ziet. Materiaal te over, zou je denken. Uiter-

aard miegelt het dus ook van de schattige ganzenbaby's, maar duizenden ganzenkui-kens maakt nog geen foto. Ze zijn allemaal razend schuw én worden op grote afstand

gehouden door tussenliggende sloten. Zo dichtbij en toch zo ver weg. Onbejaagde ganzen, gewend aan mensen, dat is wat ik nodig heb. En die vind je in... stadsparken. Daar, waar ouders met hun kinderen gansjes gaan kijken en mensen niets dan goeds voor hebben met hun gevederde vrienden. Hoe drukbezochter het park, hoe beter. Hoe meer langsrazend lawaai, hoe gunstiger. Want ik zoek gansjes die praktisch immuun zijn voor de aanwezigheid van een fotograaf.

Apparatuur en standpunt

Zo'n park biedt vaak niet de meest pittoreske entourage. Geeft niets, want het fluffy gansje zelf staat volledig centraal en voor dit doel is de omgeving dus irrelevant. Met mijn telelens kan ik het gansje prima isoleren en met het diafragma flink open vaag ik die trams, bankjes en rond-slingerende patatbakjes ook wel weg.

Omdat de ondergrond vaak niets toevoegt aan het schattigheidsgehalte mag ook deze zoveel mogelijk geblurred worden en niets doet dit beter dan een zo laag mogelijk standpunt. Dus van tenen tot kin in de ganzenmest; alles voor het mooie plaatje. Dit lage standpunt versterkt tevens de intimiteit van het beeld, doordat je je op ooghoogte van het kuiken begeeft.

Infiltreren in ganzenkamp

De ouders vormen een behoorlijk struikelblok. Hoewel nijlgansjes ontwapenend naïef zijn, hetgeen onderdeel van hun charme is, zijn paps en mams gans vaak doorgewinterde bewakers en meesters in het verpesten van de pullenpixieplaatjes. Zaak is dus om

Lelijke bankjes, onooglijke flats...het maakt allemaal niets uit, zolang het model maar aanwezig is en zijn enige taak -schattig zijn- goed vervult. Roeselien Raimond; Canon 5D III met Canon 17-40mm F/4L @ 25mm; 1/250s bij f/9; ISO 800.

de ganzenouders een beetje om de tuin te leiden. Hiervoor volstaat een simpel, maar zeer efficiënt trucje: simuleer de Kruijpende Camera. In het ganzenhandboek staat niets over het gevaar van camera's, dus zolang je hoofd daarachter verborgen blijft, zijn de jongen tot op enkele centimeters te benaderen.

Licht & luchtig

Het laatste noodzakelijke ingrediënt is het juiste licht. Om de zachtheid van de kuikens optimaal naar voren te laten komen, is bij voorkeur zacht, geel of roodachtig licht nodig. Dus het licht net na zonsopkomst of vlak voor zonsonder-

gang. Omdat tegenlicht de donshaartjes zo mooi uitlicht, is de beste positie voor het gansje tegen de zon in, zodat die nesthaartjes als een wit verlicht randje het kuikentje doen shinen. De onschuld wordt door het lichtgevend aureooltje nog eens extra belicht.

Zacht licht, zachte omgeving, zachte kleuren en een ultiem schattig model; aan alle eisen voor de schattigheidsfactor is voldaan. Roeselien Raimond; Canon 5D III met Canon 300mm F/4L; 1/1600s bij f/5; ISO 1250.

zeer brede beeldhoek, waardoor je een close-up van de herfstbladeren of lucht-bellen kunt combineren met een deel van het landschap boven water.

Omdat ik met mijn hoofd boven water bleef, kon ik niet precies zien wat ik aan het doen was. Ik heb wel geprobeerd om met een snorkel en duikbril onder water te blijven, maar dat werkte niet zo goed. Vaak was het water niet diep genoeg of de stroming was te sterk om goed stil te kunnen liggen. Dit betekende dat ik vanuit de heup moest blijven schieten en steeds pas achteraf kon zien wat ik gefotografeerd had.

Na heel veel dagen fotograferen in het water (verspreid over meerdere jaren), na veel trial and error met mijn apparatuur en vele duizenden foto's later, heb ik een 'herfst onder water' portfolio bij elkaar gefotografeerd waar ik tevreden mee ben. Het was een project dat me na aan het hart lag, want ik streef er altijd naar om foto's te nemen die nog niet eerder zijn genomen en om de natuur van een nieuwe, verrassende kant te laten zien. Ik heb ontdekt dat de herfst onder water zeer dynamisch, erg kleurrijk en zeer inspirerend is!

Een van de foto's waar ik het meest blij mee ben. De beuken boven water weerspiegeld in grote luchtballen die drijven op het water van de Hoegne, waardoor de gewenste verbinding ontstaat tussen de wereld onder en boven water. Canon 5D III in Nauticam onderwaterhuis met Canon 16-35mm F/2.8L @ 22mm; 1/320s bij f/10; ISO 2000.

Koeien ondersteboven

(Ernst Kremers)

Op een lome voorjaarsmiddag maak ik een wandeling door het hoge gras over een oud boerenweiland aan de rand van de Nieuwkoopse Plassen.

Deze streek in 'Het Groene Hart van Holland' was een inspiratiebron voor menig negentiende-eeuwse schilder. Voor mij is het een nostalgische plek uit mijn jeugd. Als kind gingen we hier vlakbij vaak kanoën.

Als ik begin te fotograferen met mijn groot-hoeklens laat ik al snel de lucht met de vliegtuigstrepen uit beeld. Wat ik vooral wil proberen is om de verschillende elementen

in één krachtig beeld te vangen. De spiegeling van de knotwilg in het water omringd door gele plompen trekt steeds meer mijn aandacht. Ook zonder de koeien al een

aardige foto. Daarna zet ik de knotwilg en de jonge koeien op verschillende plekken in mijn kader. Helemaal rechtsboven in beeld geeft op ongeveer eenderde van de rechterkant toch de mooiste vlakverdeling. Of de koeien wel of niet opkijken is bepalend. Als ze omhoog kijken gaat je oog sneller over de foto naar het belangrijkste onderwerp en dat geeft een duidelijke kijkrichting. Een speels plaatje en al wat spannender. Maar kan het ook nog anders?

Een tijdje later kom ik toch weer terug en staan de koeien weer bij de knotwilg. Met een nieuwe frisse blik bekijk ik het geheel. Probeer weer van alles uit. Nu met mijn 105mm lens. Al spelenderwijs kom ik uit bij de spiegeling van de koeien in het water. Speel wat met het scherptepunt. Op de gele plompen of toch op de koeien zelf? Langzamerhand is het beeld in het zoekproces steeds abstracter geworden.

Het proces van het maken van een foto is soms lastig en een worsteling. Het is de kunst hier de ruimte voor te durven nemen en niet te snel tevreden te zijn. Een zoektocht naar een creatievere foto met een meer eigen kijk is een langzaam groei-proces en kost tijd.

Door het beeld uiteindelijk om te draaien ontstaat er een grappige vervreemding van de realiteit. In de foto vloeien nu de gele plompen, knotwilg en koeien samen tot een eigentijds abstract schilderij. Ernst Kremers; Nikon D800 met Nikkor 105mm F/2.8; 1/3200s bij f/2.8; ISO 400.

Onderweg stuit ik op een oer-Hollands tafereel. Gele plompen in de sloot, ruige grasranden en een groepje koeien bij een knotwilg. Helaas verstoren de strepen in de lucht het idyllische plaatje. We zitten hier toch echt vlakbij Schiphol in de eenentwintigste eeuw. Ernst Kremers; Nikon D800 met Nikkor 16-35mm F/4 @ 16mm; 1/2000s bij f/5.6; ISO 400.

Ik probeer verschillende standpunten uit en maak verscheidene opnames. De vorm van de grassen op de voorgrond is belangrijk voor de uiteindelijke compositie. Ernst Kremers; Nikon D800 met Nikkor 16-35mm F/4 @ 35mm; 1/320s bij f/6.3; ISO 200.

Het wil niet altijd lukken. De koeien bewegen constant. Lopen weer weg. En komen daarna weer nieuwsgierig terug. Ik loop uiteindelijk verder. Moe van het wachten, zoeken en kijken naar mogelijkheden. Ernst Kremers; Nikon D800 met Nikkor 16-35mm F/4 @ 26mm; 1/800s bij f/5.6; ISO 400.

Boktor

(Paul van Hoof)

In Griekenland kwam ik een fraaie, gevlekte boktor tegen die geen Nederlandse naam heeft, maar vrij vertaald vanuit het Engels de 'beukenboktor' zou heten.

Beginnend met een registratie van het dier ben ik al verder aan het denken hoe ik een aansprekende foto kan maken die minder standaard is.

Aanvankelijk probeer ik schuin omhoog te fotograferen met mijn 150mm macro-lens om de vlekken van de zon door het bladerdak te gebruiken als bokeh-vlekken. Dat lukte niet goed op deze plek, maar omhoog kijkend kreeg ik een nieuw idee; de boomkroon zelf. Dat moest het worden. De kever in een macro-groothoek setting met de boomkroon in de achtergrond.

De eerste lens die hiervoor uit mijn tas kwam was de 15mm fisheye. Prima lens

voor dit soort opnamen, maar na een paar pogingen gaf ik het op. De vergroting was niet groot genoeg of de kever was te klein. Gelukkig had ik nog een Nikon 20mm F/1.8 groothoeklens bij me. Deze lens kan dichtbij scherp stellen, met meer vergroting dan de 15mm, wat hem voor dit doel heel geschikt maakt. Om zoveel mogelijk van de omgeving in beeld te krijgen heb ik gebruik gemaakt van een full-frame camera, in dit geval een Nikon D810.

Scherpstellen

Scherpstellen bleek lastig. De autofocus-punten waren niet nauwkeurig genoeg. Dat wil zeggen, als ik het focuspunt op de kever legde wist de camera niet dat ik op het oog wilde scherpstellen en niet op de antenne of het halsschild. Dus zette ik de lens op handmatige scherpstelling en wel zo dat de kever het gewenste formaat kreeg. Vervolgens heb ik de lens niet meer aangeraakt en heb ik de camera langs de boom heen en weer geschoven tot de scherpste op het oog lag. Om voldoende scherpste in de kever te krijgen en de takken duidelijk, maar net onscherp te laten aftekenen koos ik voor diafragma f/11.

Compositie

De keuze om de zon in beeld te brengen had de nodige consequenties voor de

Paul van Hoof; Nikon D810 met Sigma 150mm F/2.8 Macro; 1/250s bij f/4; ISO 800

Aanvankelijk waren de kever, de boom en de takken de hoofdelementen in beeld, maar al snel besloot ik dat de zon zelf een mooie toevoeging zou zijn. Paul van Hoof; Nikon D810 met Nikon 20mm F/1.8; 1/30s bij f/11; ISO 800; invulflits met softbox.

compositie. De zon stond links in beeld. Om deze voldoende ruimte te geven heb ik de boom met kever verder naar rechts gebracht. Ook de positie van de takken klopte niet meer. Ik heb de camera zo gedraaid dat de zon in de boog van een van de takken viel. Een onvoorziene bonus hierbij was dat in het eindbeeld de vorm van de takken overeenkomt met die van de voelsprietten van de kever.

Belichting

Om alle onderwerpen in beeld goed te belichten werd het een spel tussen drie licht-

bronnen. Allereerst heb ik de belichting van de boomkroon bepaald. Ik wilde niet lager gaan dan f/11 vanwege de scherptediepte. Ik heb de ISO opgevoerd naar 800 om een hanteerbare sluitertijd te krijgen van 1/60s. Ik kon immers geen statief gebruiken in deze positie. De tweede factor was de zon. Een paar millimeter naar links of rechts maakt het verschil tussen een extreem felle zon (overbelicht) of helemaal geen zon (te donker) omdat deze dan net achter een blad schuil ging. De zon moest dus half verscholen zitten achter de bladeren.

Omdat ik recht omhoog fotografeerde in tegenlicht viel er onvoldoende licht op de kever. Met name de rechterkant werd erg donker. Hier moest dus een invulflits aan te pas komen. Na een paar pogingen besloot ik dat het flitslicht van rechts moest komen om de schaduw van de kever en tevens de boomstam op te lichten. Handig was dat niet, want ik moest met m'n rechterhand de camera vasthouden en afdrukken, terwijl ik met mijn linkerhand de flitser vast had en het licht van rechts moest komen. Maar kennelijk heeft deze spiderman-techniek gewerkt.

De Nikon 20mm F/1.8 kan tot op 20cm (= 7cm voor de lens) scherpstellen. Bovendien heeft deze lens de eigenschap om felle puntlichten als sterren af te beelden. Dat kwam mooi uit met de zon in beeld. Paul van Hoof; Nikon D810 met Nikon 20mm F/1.8; 1/60s bij f/11; ISO 800; invulflits met softbox van rechts.

Zwart-wit

(Bob Luijks)

Zwart-wit heeft misschien wel een beetje een stempel van oubollig, maar dat is volledig onterecht! Een zwart-witfoto is een wezenlijk andere foto dan een kleurenfoto.

Waar kleuren enorm dominant zijn, moet je in zwart-wit op zoek naar iets anders. Een kleurrijk herfstbos is ineens seizoenloos, een romantische zonsondergang is ineens alles behalve romantisch. Contrasten en sterke vormen zijn de toverwoorden voor goede zwart-witfoto's.

Timing

Hoewel je in ieder jaargetijde zwart-witfoto's kunt maken, beperk ik me vooral tot de winter. De natuur is in die periode al behoorlijk kleurloos. Toch is dat voor mij

niet de reden. De echte reden is dat bomen en struiken juist nu hun ware, pure gedaante tonen. Geen verhullend bladerkleed, maar krachtige vormen van hun takkenskelet. Vergelijk het met het fotograferen van modellen: pas zonder kleren tonen ze hun naakte schoonheid.

Het fotograferen in zwart-wit is wat anders dan een simpele omzetting achteraf. Ga in het veld bewust aan de slag met zwart-witfotografie, dan kom je gegarandeerd met andere foto's thuis. Dat komt doordat

je wordt uitgedaagd anders naar je omgeving te kijken, waardoor andere dingen opvallen en het onderwerp in je foto worden.

Locatie

Bij gebrek aan echte winter in de Lage Landen, verplaats ik me richting de Hoge Venen in België. Het hoogste plekje haalt de 700 meter net niet. Hoog genoeg voor een geheel eigen klimaat, met veel mist en neerslag, in de winter regelmatig in de vorm van sneeuw. Een sneeuwtapijt van een halve meter dik is er geen uitzondering.

Onderwerpen om te fotograferen zijn genoeg te vinden op dit dak van België. Kronkelende stroompjes bevroren niet erg snel en zorgen voor interessante patronen in het besneeuwde poollandschap. Berken en sparren zijn de meest voorkomende bomen in de Hoge Venen. Subtiel, sierlijk

Een groepje wilgen met een enkele berk tegen een donkere achtergrond van sparren, niks meer te wensen. Bob Luijks; Canon 5D III met Canon 70-200mm F/2.8L @ 200mm; 1/5s bij f/13; ISO 200.

Overal wilgen, een rommeltje. Hoewel er niet veel kleur aanwezig is in de wilgen, leiden de roodbruine takjes de aandacht af van de vormen, iets dat ook geldt voor het groen van de sparren.

Iets meer rust, maar nog altijd niet krachtig genoeg.

Dit begint erop te lijken: bolvormige wilgen die een mooi contrast vormen met de sparren op de achtergrond.

en een witte stam versus zwaar met een onmiskenbaar silhouet. Misschien nog wel mooier zijn de wilgen die soms bijna perfecte bollen vormen, alsof een tuinman er dagelijks aan snoeit.

Die wilgen staan werkelijk overal, maar dat betekent nog niet dat iedere wilg een goede foto oplevert. Rommel ligt op de loer; het 'bolletje' is net niet volmaakt genoeg; er staat toch iets anders tussen dat afleidt; de bollen gaan verloren in de ruimte. Goed blijven kijken dus. Zo loop

ik heel wat af, op zoek naar de perfecte wilgen. Die vind ik uiteindelijk tegen een donkere achtergrond van sparren.

Apparatuur

De wilgen zijn prachtig, maar vaak gebeurt er te veel in de omgeving. Daarom gebruik ik voor dit soort foto's vrijwel uitsluitend een 70-200mm zoomobjectief. Zo kan ik het beste stukje uit het grootse landschap plukken. Ook kan ik op die manier de lucht buiten beeld houden. Die leidt door de lichte tinten immers alleen maar af.

Zwart-witfoto's maak je in kleur

Laat je de camera rechtstreeks opnamen maken in grijswaarden, dan resulteert dat vaak in wat fletse, muisgrijze foto's. Met slechts 256 grijs-tinten zijn de mogelijkheden voor de nabewerking beperkt. In kleur heb je vele miljoenen kleuren ter beschikking. Ieder kleurkanaal kun je individueel beïnvloeden met sprekende contrasten tot gevolg. Ik heb daarom de kleurenfoto's in Photoshop omgezet naar zwart-wit.

Sterretjes zien

(Johan van de Watering)

Op de Posbank bij Rhenen staat een aantal kenmerkende bomen en zeker wanneer de heide bloeit vormen deze een interessant onderwerp voor een foto.

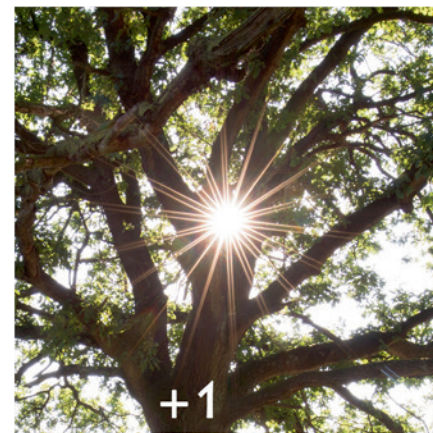
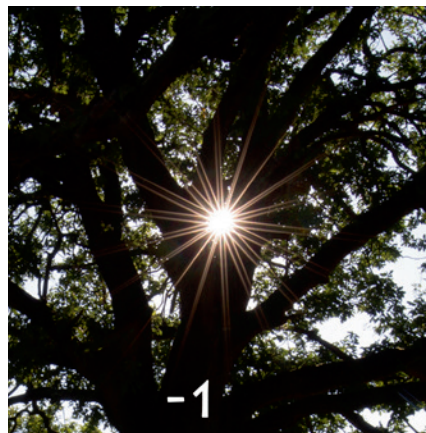
Aanvankelijk heb ik de neiging om zo'n boom vanaf de heide te fotograferen, waarbij de boom dan een (klein of groot) onderdeel van het heidelandschap vormt. Niets mis mee natuurlijk, maar in dit geval heb ik ervoor gekozen om een standpunt in te nemen onder de boom zodat je als het ware van onderuit richting de heide fotografeert. In eerste instantie was dit een min of meer gedwongen keuze omdat het licht inmiddels heel hard was geworden en de foto's in het open landschap eigenlijk al niet meer echt interessant waren.

Toen ik door de zoeker keek zag het er gelijk al aardig uit; mooie schaduw op de grond en door een niet te hoog standpunt te kiezen kon ik onder de bladeren door de heide blijven zien! Daardoor ontstond er een mooie balans in de foto. Het harde licht werd bovendien flink getemperd door de bladeren, maar desondanks was de belichting nog wel een aandachtspunt.

Belichting op de lichte delen (met andere woorden: geen overbelichte stukken in de

Mooi HDR-beeld, maar het mist nog net een rustpunt.

Door het maken van een belichtingstrap en daarna de beelden samen te voegen, blijft in het eindresultaat de stervorm scherp en is het middenstuk minder overbelicht.

Het sterretje in de boom levert het gewenste rustpunt in het beeld. Johan van de Watering; Canon 6D met Canon 16-35mm F/4L @ 16mm; 1/30s bij f/20; ISO 100.

foto) zorgde ervoor dat de bladeren van de boom erg donker werden en de boom als geheel meer een soort silhouet werd. Ruimer belichten verbeterde de kleur van het blad, maar zorgde voor een fletse en overbelichte achtergrond. Ik besloot een belichtingstrap te maken van 5 beelden met steeds 1 stop verschil, zodat ik ze thuis in Lightroom kon samenvoegen via de HDR modus.

Toch miste ik nog iets in de foto; een soort rustpunt waar je oog naartoe getrokken wordt. Ik koos ervoor om de zon tussen de takken door te laten schijnen zodat zich een soort ster vormde. Dit effect ontstaat bij gebruik van een heel kleine diafragma-opening en mijn ervaring is dat het vooral goed werkt bij een groot-hoeklens. De uitdaging zit hem in het

vinden van de juiste stervorm. Schijnt de zon direct in de lens dan is het effect kleiner. Ik zoek altijd een standpunt waarbij de zon ergens tussendoor of bijvoorbeeld net langs een tak of boom schijnt. De zon wordt dan letterlijk een lichtpunt en dan ontstaat die stervorm. Het kiezen van het juiste standpunt is dus erg belangrijk en een precies werkje!

Natuurfotografie in de praktijk

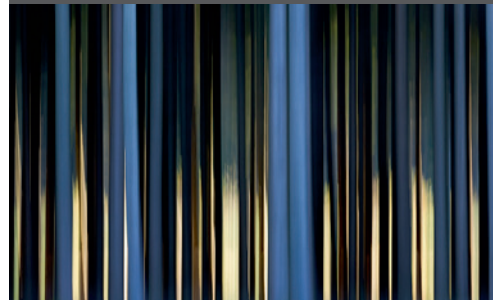
Zet de volgende stap naar 'the NXT LVL' en boek een praktijk-workshop! Kleine groepen, zeer ervaren workshopleiders, hoge waardering, keuze uit honderden workshops en meer dan 50 locaties in Nederland.

Workshops fotografisch kijken

Geen verhaal over sluitertijden, diafragma of techniek, maar workshops over de eerste fase in het proces van het fotograferen: kijken, zien en ontdekken

Workshops creatieve natuurfotografie

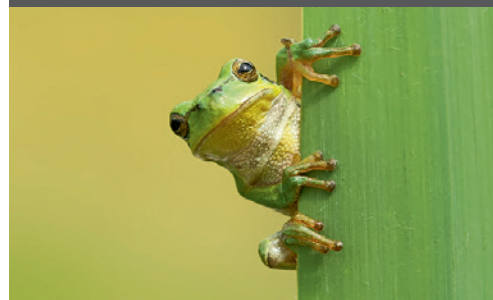
Workshops creatieve natuurfotografie gaan over twee dingen: fotograferen vanuit visie en gebruik maken van allerlei creatieve technieken.

NIEUW: Meerdaagse cursussen

We bieden diverse meerdaagse cursussen voor als je echt de diepte in wilt. Vijf avonden en een praktijkdag of drie praktijkdagen. Check de website.

Macro, landschap, wildlife en vogelfotografie

Bij Natuurfotoworkshop kun je natuurlijk ook terecht voor workshops landschapsfotografie, vogelfotografie, wildlifefotografie, reisfotografie en nachtfotografie.

PRAKTIJKBOEK FOTOGRAFIE *reeks*

De reeks Praktijkboeken fotografie is de toonaangevende reeks over fotografie. Elk deel is intussen hét standaardwerk over deze onderwerpen in het Nederlandse taalgebied.

Elke titel is verkrijgbaar via webshop.birdpix.nl. Binnen Nederland geen verzendkosten en de volgende dag in huis.

Naast dit nieuwe Praktijkboek natuurfotografie NXT LVL verschenen eerder deze zeven titels:

brengt natuurfotografie dichterbij